

אב"ן שלמה

שלו (פי' שצריך לו עפ"י מידתו), אע"פ שבעיני הבריות הוא רע, כי אינן יודעין מה שהוא צריך, ואעפ"כ הוא הולך בישרו. הוא ירא ד', כי מתיירא הוא שלא יבא לידי עבירה מחמת טבעו (פי' מידתו) הרגיל בו. ונלוז דרכיו, אבל מי שמעקם דרכיו הצריכין לו, בשביל להתגאות בעיני הבריות, לעשות דבר הישר בעיניהם, אע"פ שאליו הוא רע, ובא מחמת זה לידי עבירה. בזהו, הקב"ה יודע מה שהוא צריך, והוא אינו עושה הצריך לו, ועושה הישר בעיני הבריות, הרי עליו יראת בשר ודם ואין עליו יראת ד'. והוא כמ"ש (ב"ק ע"ט): למה התמירה [תורה] בגנב יותר מגזלן, כי זה השוה [כבוד עבד לכבוד קונו], וזה לא השוה [כבוד עבד לכבוד קונו]. ועוד, מי שהולך בדרך הישר (עפ"י מידותיו, כנ"ל), יבא לידי יראה. ומי שמעקם דרכיו (כנ"ל), יבא לבזות ד', כי הכל תלוי במדות, והבן. ע"כ. ועי' בפ"י רבינו, הושע (ד' ט'), ופקדתי עליו דרכיו, ומעלליו אשיב לו. דרכיו, היינו מדות המגוננות המביאין לידי עבירה כו'. ומעלליו, היינו מעשה העבירה כו'. ע"כ.

ועי' בפ"י רבינו, משלי (ד' י"ג), החזק במוסר, אל תרף, נצרה כי היא חייך. אחוז את המוסר שהתחלת בו, ותחזק את עצמך. אל תרף, אפי' לפי שעה אל תרף א"ע מן המוסר. נצרה, כלומר אדרבה תוסיף תמיד גדרים ומצות על המוסר, שלא יבא לידי רפיון. כי היא חייך, כי מה שהאדם חי הוא כדי לשבור מזה שלא שבר עד הנה אותו המדה, לכן צריך תמיד להתחזק, ואם לא יתחזק, למה לו חיים, ע"כ. ועי' אגרת הגר"א, וז"ל ועד יום מותו צריך האדם להתיסר. ע"כ.

הרוצה לכבוש איזה מדה פחותה, ההכרחי להטות עצמו אל קצה ההפכי כו', ואח"כ יבא אל הדרך הממוצע. וז"ש איזהו ת"ח המקפיד להפוך חלוקו כו'. עי' בפ"י רבינו, משלי (כ' כ"ג), תועבת ד' אבן ואבן, ומאזני מרמה לא טוב. כלומר, אותו האיש שיש לו ב' משקלים, א' ששוקל בו לעצמו, וא' מה שמוכר בו לאחרים, וכן מאזני מרמה, הוא תעוב אצל הש"י, וגם לא טוב לו בעוה"ז. והענין בעבודת הש"י, העובד ד' ויש לו ב' דרכים, א' שבפני העולם מראה עצמו הולך בדרך טוב, ובאמת און טמון בחובו (עי' איוב ל"א ל"ג. אם כסיתי כאדם פשעי, לטמון בחובי עווני. בחובי, במחבואי. רש"י), ובלבו מרמה, ובלתי ראות האנשים את מעשיו אז הולך בדרך רעה, זה תועבת ד' וגם לא טוב בעוה"ז. וכן מאזני מרמה הוא נגד בעלי תשובה. כי בעת אשר ישוב האדם מדרכיו רעים אל ד', צריך לשקול את מדותיו במאזנים. כי בתחילה צריך להפך (נ"א, להפך) מדותיו בעת שרוצה להרגיל איזה מדה בנפשו, ולהטות אל קצה ההפכו, כמו מכעס אל החמלה, ומגאווה הרמה אל תכלית השפלות, עד שיגיע אל נקודה הממוצעת. וז"ש רז"ל איזהו ת"ח היודע להפך חלוקו כדרכו, והוא שיוודע איך להפך מדותיו, כמ"ש ולבש הכהן מדו בד, כמדתו וכו', ואח"כ יעמוד אל המטרה כדרכו הנכונה בדרך הממוצע, כמו משקל המאזנים ישקל מדותיו. ועי' בפ"י על שיר השירים. ואמר כאן שיש לו מאזני מרמה, שבפני האנשים מראה א"ע כאילו